

Stf justitieombudsmannen
Hans Ragnemalm

Anmälan mot Sveriges konsulat i Malaga angående handläggningen av ett passärende

Anmälan

I en anmälan mot Sveriges konsulat i Malaga, som kom in till JO den 22 juni 2005, klagade AA på konsulatets behandling av hans ansökan om nytt pass.

Han anförde bl.a. följande. Den 28 april 2005 besökte han konsulatet och lämnade in ansökningar om förnyelse av pass och körkort. Genom att bifoga ett personbevis från Sverige om att han är utflyttad till Spanien hade han uppfyllt de krav som kan ställas på en utomlands bosatt svensk passökande. Enligt konsulatets handläggare krävdes dock också ett intyg från den spanska kommun där han är bosatt som visade att han var inskriven där. Han ifrågasatte detta och förklarade att han saknade möjlighet att ta sig till stadshuset för att införskaffa ett sådant intyg. Den 22 juni 2005 åkte han till konsulatet för att hämta pass och körkort. Han blev givetvis mycket förvånad över att passet efter nästan två månader inte var färdigt. Vid telefonkontakt den 23 juni 2005 med ambassaden i Madrid fick han veta att konsulatet först den 13 juni 2005 hade översänt hans passansökan.

Utredning

Anmälan remitterades till Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, för utredning och yttrande. I yttrande den 9 september 2005 anfördes i huvudsak följande.

AA:s anmälan gäller dels att han har avkrävts ett spanskt bevis om bosättning i landet, dels att ärendet har dragit ut på tiden.

Utrikesdepartementet har inhämtat ett yttrande från Sveriges ambassad i Madrid, vilket bifogas.

Som framgår av ambassadens yttrande är åtgärden att begära ett intyg från bosättningskommunen i Spanien ett led i utredningen av huruvida den som ansöker om pass är svensk medborgare. (Av personer som sedan lång tid är bosatta utomlands har erfarenhetsmässigt ett antal förvärvat utländskt medborgarskap; den som har förvärvat utländskt medborgarskap före den 1 juli 2001 har normalt därigenom förlorat sitt svenska medborgarskap.)

Även påståendet om omotiverad tidsutdräkt besvaras i ambassadens yttrande.

Enligt Utrikesdepartementets mening saknas grund för kritik mot handläggningen av passärendet.

I det bifogade yttrandet den 26 juli 2005 från förste ambassadsekreteraren BB vid ambassaden anfördes i huvudsak följande.

Ambassaden har med anledning av rubricerade ärende inhämtat konsulatets i Malaga synpunkter på anmälan från AA, utvandrad svensk bosatt i Banalmadena-Costa i Spanien, och har följande kommentarer.

Enligt konsulatets anteckningar uppsökte AA konsulatet den 28 april för att ansöka om ett nytt pass. Eftersom AA varit fast bosatt i Spanien sedan många år bad konsulatet honom komplettera ansökan med uppehålls-/bosättningsstillstånd för att styrka att han inte före den 1 juli 2001 förvärvat medborgarskap i Spanien.

Konsulatets personal uppfattade inte att AA såg denna komplettering som ett problem. Konsulatet understryker att om AA på något sätt skulle ha uttryckt att han inte hade för avsikt att lämna in den kompletterande handlingen skulle man, så som brukligt, omgående ha vidarebefordrat handlingarna till ambassaden, i egenskap av överordnad myndighet, med en kort notering om att inget uppehållstillstånd bilagts som underlag för medborgarskapsutredning.

Allt eftersom tiden gick och AA inte inkom med någon kompletterande handling tog konsulatet beslutet att, trots allt, vidarebefordra AA:s passansökan till ambassaden.

Den 24 maj meddelade konsulatet AA brevledes att hans nya körkort kunde hämtas på konsulatet. Den 22 juni uppsökte AA konsulatet för att hämta körkortet. AA frågade efter sitt nya pass. När han fick svaret att inget nytt pass inkommit blev han synbart irriterad, visade upp kvittot på avgiften för passansökan, och bad att få kvitta den redan inbetalda avgiften mot kostnaden för körkortet. Detta eftersom han avsåg att ansöka om nytt pass i Sverige i stället eftersom nära nog två månader förflutit sedan passansökan lämnats in.

Konsulatet svarade att man inte hade möjlighet att tillmötesgå hans önskan eftersom passansökan redan skickats in och ärendet därmed var igångsatt – om än avsevärt försenat. Vidare att förseningen berodde på att konsulatet väntat på att AA, så som överenskommet, skulle inkomma med kompletterande handling. AA sade att han inte behövde redovisa för konsulatet huruvida han var lagligen bosatt i landet eller ej.

Därefter betalade AA sitt körkort och konsulatets personal lovade ringa honom så snart passet kommit.

Det nya passet anlände den 30 juni. Konsulatet har meddelat AA per telefon. Sedan dess har AA inte hörts av.

Eftersom ett svenskt personbevis och det gamla passet endast anger de förhållanden som gällde för tidpunkten för utflyttningen från Sverige har konsulaten instruerats att fråga efter en kopia av uppehållstillståndet för att styrka svenskt medborgarskap när sökanden är boende i Spanien sedan en längre tid.

Den 23 juni kontaktades ambassaden av AA som bad att få ta del av samtliga inkommande handlingar som rörde honom. Den enda handling som inkommit till ambassaden var passansökan den 13/6. AA redogjorde också kort för sina klagomål vad gäller konsulatets handläggning av hans passärende.

AA kommenterade remissvaret och ifrågasatte bl.a. uppgifterna om vad som hade förevarit vid hans besök på konsulatet i samband med inlämnandet av ansökan.

Bedömning

Av 7 § förvaltningslagen (1986:223) följer att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. I detta ligger givetvis att en myndighet inte vidtar eller ålägger någon att utföra åtgärder som inte är nödvändiga för prövningen av ärendet.

Enligt 6 § andra stycket passlagen (1978:302) i dess lydelse före den 1 oktober 2005 var sökanden skyldig att i samband med passansökan ge in fotografier samt styrka sina personuppgifter, sitt svenska medborgarskap och sin identitet i enlighet med närmare föreskrifter meddelade av regeringen eller myndighet som regeringen bestämt. Sökanden är också enligt bestämmelsen i dess nuvarande lydelse skyldig att styrka sin identitet, sitt svenska medborgarskap och övriga personuppgifter.

Görs ansökan hos en passmyndighet utom riket skall sökanden bl.a. ge in personbevis, intyg eller annan handling som styrker uppgift om sökandens födelseort, personnummer eller samordningsnummer och svenska medborgarskap. Intyg om svenskt medborgarskap behövs dock inte om myndigheten på annat sätt har utrett att sökanden är svensk medborgare (se 2 § andra stycket 2 c. passförordningen, 1979:664). I 6 § Regeringskansliets föreskrifter (UF 1998:3) om utfärdande av pass m.m. anges att passmyndigheten beträffande en sökande som är född i Sverige men bosatt utomlands får godta tidigare pass eller registerutdrag, inte äldre än tre månader, som intyg om födelseort och personnummer. Frågan om sökanden är svensk medborgare skall enligt 3 § utredas på grundval av de uppgifter sökanden lämnat och de handlingar som denne gett in till styrkande av nämnda uppgifter.

På de svenska ambassadernas hemsidor informeras om att den som är bosatt utomlands tillsammans med sin passansökan – ”för att den ska vara fullständig och kunna behandlas” – ”behöver” ge in ett registerutdrag från utländsk folkbokföringsmyndighet samt att den som är utflyttad från Sverige ”behöver” visa upp en kopia av uppehållstillståndet i bosättningslandet.

Enligt 7 § 1 passlagen skall en passansökan avslås om bestämmelserna i 6 § inte har iakttagits och sökanden inte har följt en uppmaning att avhjälpa bristen.

Vad som har förekommit i ärendet föranleder följande anmärkningar från min sida.

Bestämmelserna på området indikerar, att företeendet av det dokument som avkrävts AA inte utgör någon nödvändig förutsättning för beviljande av hans ansökan; att den på hemsidan intagna informationen ger ett annat intryck saknar betydelse. Trots att AA underlät att ge in begärd utredning utfärdades också ett nytt pass för honom. Passmyndigheten måste uppenbarligen utan att ha tillgång till det aktuella intyget ha kunnat fastslå att han var svensk medborgare. Av remissvaret framgår inte om några särskilda åtgärder behövde vidtas i den delen.

Mot denna bakgrund framstår konsulatets strävan att komplettera utredningen i ärendet i berört avseende – möjligen föranledd av uppgifterna på hemsidan – som en missriktad serviceåtgärd. Underlåtenheten att omedelbart vidarebefordra ansökningen till ambassaden har därmed försenat ärendets avgörande. Jag finner emellertid inte anledning att vidta någon annan åtgärd än att understryka vikten av att en myndighet begär in kompletteringar endast då det bedöms vara nödvändigt för prövningen.

Ärendet är därmed avslutat.